

האחרון. וזה האחרון הואיל בטובו להראות לי את הדלת... לפתח המוביל אל חדר אחר—חדר לפנים הדרן; חזרו ודין גם פה: משלחן לשלחן ומחדר להדר נמשכו לי הרגעים בריצת רגלים ובכרכורים רבים עד שראה הקב"ה בעיני ונלה לפני או. המלאך הממונה על מחלפת ההדר בנה.

הבעתי לפניו את שאלתי ובקשתי לאמר: היש סווד ותרופה לאלה העצים הנקפאים מסוד ולהראות לי את הדרך אלך בה ואת המעשה אשר אעשה להחליטם ולהבריאים? הוא ישב לפני בשעת דבורי בעינים עצומות וצעה אגיו כאפרכסת לש-מוע. לאחר שסיימתי כל אגתו מעשה פנה אלי ואמר: „דייך? כלית את דבריך? עכשיו עליך לעשות דבר אחר — לערך את שאלתך זו בכתב... בקצור, יעבתי ועשיתי כדבריו. הנשתי לו ככתב מלא על כל גרותיו ונתתי תשובות על כל שאלותיו, בטוב טעם ורעת דבר דבור על אפניו הכל באר היטב. מסרתי לבעל דגך וקבלתי הבטחה גמורה, כי יודיעו לך את התשובה לפי הבתורת שלי.

עברו ימים רבים, חכיתי להשובה ותשובה—אין: „דבר אל העצים!“... כבר התיאשתי מכל הענין והדלתי מלצפות עוד ולחכות לתשובה. ואו-לם, בזיותי חרד לעצי, כאמור, מה עשיתי? — שאלתי את פי הערבים העובדים ברחוב ורופקים על פתחי ישראל לסכר להם פרות וירקות, בחינת — „איוואן, תקע אתה שופר!“... אחדים מהם, אף כי אינם יושבים על ארבעים וחמשים (לא"י להדגש...), אמרו לי לא להתיאש ורק לחתוך את הקפוא ואת הרקוב וכאביב—אינשאללאהן!—יצמחי עוד הפעם כבראשונה. עשיתי כדבריהם וכאמת (סוף בעמוד ז')

דו ביזט געשטארבען“ (כן, בריל, הנך מת!). את המשל הזה נשאתי פה לא מוזמן, כיד וברוני הטיב עלי, והזכרתי גם את שמך לברכה בקרב הארץ.

ומעטזה שהיה כך היה—בחורף העבר בלילי סבת ושבת, כשעשרה כבין קור ירדו לא"י ותשעה מהם נטלו הגנים וה-פרדסים אשר בסביבות ת"א—וכל פרי הארץ ועצי הפרו למיניהם לקו במכת קור וכפור—וביהוד סבלו עצי הבגנות, כידוע. ולי, עבדך בן אמתך, עצי-בגנות אחרים בחצרי על יד ביתי העומד על אדמת קה"ל, וכלם נקפאו מסוד ועד הטפחות. ובהיותי חס מאד על מעשי ידי אשר טבעו בים של כפור ועל עצי טפוחי אשר טפחתי ורביתי וה-כיר בילם, וברצותי לדעת אם אפשר להעלות להם ארוכה ורפואה שלמה, או אין להם תקנה אלא כעקירה — נזכרתי כי יש בעירנו תחנת בינונו: ביתו בנוי על אדמת קה"ק ותחנת הנסיונות הלא ג"כ אינה עימדת על קרן הצבי, כי אם על אי-הקרן יסודית הזקה. וככן, ארזתי לי ענפים אחרים ועלים מהעצים הקפואים ואשא את רגלי ואלך ישר אל התחנה באחד הכנינים הנחרדים אשר במרכז העיר.

מילא, לא בנקל עלה לי למצא שם את מבוקשי בתוך הכנינים הרבים, בנינים על גבי בנינים, קומה על גבי קומה וחדרים לאין מספר והעיסה כשרתים ומשרתות רצים רצה ושוב בבחינת „מלאכים יחפזון“ וכיו.

ננשתי אל אחד השלחנות והצעתי את שאלתי ובקשתי, וזה השלחן (כלומר שנים שלשה שעל יד השלחן) שלחני אל השלחן השני, השני אל השלישי וכן משלחן לשלחן עד שזכיתי סוף לבוא אל

הזקן האהוד ר' לייזר, חזו עיני תפאורה נאה, „כיידי וקיידי“ כה נחמדות וגם רקודים נפלאים אחרי נצחון השביתה... ובאלם—קהל המתאים אל הכמה, עליונים נעשו תחתונים, ושני „בוסים“ נדולים, „גולד וולף“ של הסוכנות, היושבים עם רעיונותיהם בשורה השלישית, ובחורים מאנ"ט תופשים מקומות חנם ב„מורח“, כלומר בשו-רות הראשונות...

בקיצור: העין נהנית לראות, האוזן לשמע את ה„כאלירייה“ ואת ה„יכנס הרוח באבי-אביהם“, וביחוד הלב מתמוגג מנחת, והידים למטה עכרו בחריצות ממש כמכונות ה„שאפ“ מלמעלה. בהרמוניה ובקצב, הידים מתאו ודפקו מרוב הת-פעלות.

והריני מודה ומתוודה לפניכם, רבותי, כי זקרים שלי, ידי בורגני ימ"ש, הכריזו הפעם „שביתה“ והלב השפע אף הוא ולא רצה לדפוק כלל...

וכששאלה ממני שכנתי הצעירה והבורגנית, כמובן, מתלפיות, מה פרושה של המלה „שאפ“? עניתי לה, כדרכי, בנימטריא: „שביתה, אזהל פ-עלים...“

— אין דבר, היא עונה, מחר בבקר נקרא בודאי בעתונים הבורגנים: הצנת ה„שאפ“ עברה בהצלחה...

* * *

מזרי ורבי ר' עזמות—כך כותב לי יהודי אחד מתל-אביב החתום מטה—זוכר הנני את אשר כתבת פעם לחירודי-שמעתתא באחד משעורידך ע"ד אותו ה„ראבין“ הספרן מו"י, שבא להספיד את שני הצעירים אשר מתו ביום אחד ובהספדו המוצ-לה פנה אל אחד הנפטרים ואמר לו: „יא, בעריל,

דים...“ לא שלחן-כתיבה אמריקאי הבא במגרות וב-אצטבאות תחתיים, שניים ושלישים כתיבת-גז בשעתה, ואף לא שלחן-לוקס של גורלסקי וקריניצי העשוי אגוז או מאהוגני או אקליפטוסים מהוגנים, כי אם לוח מרובע של עץ לבן ופשוט המשוח בצבע שחור, ארבע רגלים הלשות כרגלי התרגנלת, ובתוך המגרה השבורה מורבק כרטיס בקור צרפתי בתוך מכנרת של זכוכית: **Mr. and Mme. Dr. Herzl** כלומר: האדון והגברת ד"ר הרצל—ותו לא! על השלחן הצנום הזה, שקונה ה„אלטע זאכוי“ (כלים ישנים) מתארת-אל-טאנאק לא היה ניתן מהירו אפילו שיללינג אחד, ושפקיד קטן של הסוכנות לא היה מכנים בודאי גם למטבח שלו—על ה„אבנים“ האלה יצר הרצל את הבית הלאומי שלנו...

אבל תורה עניה במקום אחר ועשירה במקום אחר... בקומה התחתונה הצצתי, כמנהגי בקודש, דרך החרכים אל משרדי קה"ק וראיתי, כמובן, שלחנות גדולים וקטנים. וחייכם, רבותי, שהקטן שבחבורה השלחנות מלמטה, קטנו עבה ממתני השלחן הפרויו של „מדינת היהודים“ ושל יוצר הקה"ק—מלמעלה. לא לחנם אמרו תו"ל: במקום שאין אתה מוצא התערותא דלתתא, אתה מוצא התערותא דלעילא...

* * *

שאלה היא אם הלכתי לראות ב„ציון“ את הצנת ה„שאפ“ של „אהל“? בודאי ובודאי שהלכתי לראות — ולא התחרטתי. שערו בנפשכם: על הכמה ראיתי חיוני. יפה של לייזר, משחקים אמלים וביתוד את השומר

מאן דבר שמיחן! גנתי את הגליון הזה לזכרון בתוך מטפחת אדומה ושלחתי למוזיאון של ה„אינטרנציונל“ כמנסקה.

כי כה אמר הרצל: „אם תרצו, הרי זה אמת, ואם לא תרצו, הרי זו שערורייה אכזבית...“

* * *

כמובן, לא אספר לכם בזה את כל אשר הזו עיני בחררו של הרצל. לא אדבר גם על ספריתי העשירה בגרמנית, צרפתית ואנגלית, ועל כל ספרי מאקיאוויל הסמוכים לשלחנו, ואף לא על הכפר העברי היהודי, ספר-הספרים שלנו, המזהיר בארון הנישאנים, ה„מגידיות“ הגדולות עם הקט-נות, שקבל מעברו-לחמיד בקושטא...

לא אזכיר ג"כ את המודעה הגרמנית התלייה על הקיר, מחזונו הראשון: **SEINE HOHEIT** שהוצג בוונה בגנת 1898, ושלא מצאתי עליה, כלומר על המודעה את החותמת של „הסולל“...

וכדי שלא להעציב את רוחכם, נעבר בשתיקה גם על תמונת הסבא והסבתא (אביו ואמו של הרצל) עם שלשת הנכדים הקטנים: בנו של הרצל ושתי בנותיו—הנחת" שלחם...

אבל מוצא אני לנחול להזכיר דוקא שלחן אחד קטן וצנוע, ועליו בפינה שלט-זכוכית קטן עם כתובת פשוטה, מלים אחדות: „על השלחן הזה כתב ד"ר הרצל את הספר „מדינת היהודים“

אמר עזמות...

ואת חסאי אנכי מזכיר היום, כי זוהי הפעם הראשונה, שדרכו רגלי על הגג השמוח של הקרן-הקימת ברחביה, בכי תמו, יום האזכרה להרצל... סמוך לחדרו...

ובשעה שאוני האחת שמעה את דרשותיהם של שני ה„במקומיים“, האלוף ממגריאל והאלוף בן-צביאל על הרצל המנהיג הנביא, המשיח וכיו וכיו וכו' — לקחה אוני שמץ דברים מן הצד: שיחה קלה בין שני אורחים מחו"ל.

— היית בפאריז?
— הייתי.
— הראית מצבת היינה?
— ראיתי.
— ומה כתוב עליה?
— מלה אחת.
— ומה היא המלה האחת?
— „יין“.

— ההשמעת דבריך לאזניך?—השיב לו השני— אין עושים נפשית לצדיקים, שמעשיהם זכרונותי-הם. השם: הרצל כולל הכל, לו דמעה החלה...

* * *

ואת הפסוק הזה „לו דומיה תהלה“, קיים הפעם השמאל שלנו מאה למאה: בגליון „דבר“ מכי תמוז לא הופיע דבר על הרצל... הפשתי בחורין ובסדקין של אותו גליון, הפכה מי בו והפכתי בו ולא מצאתי אף זכר להרצל—